

**GAYA KEPIMPINAN KETUA PANITIA BIDANG
AGAMA TERHADAP PENGURUSAN KERJA DI
SEKOLAH MENENGAH AGAMA NEGERI
TERENGGANU**

**MUHAMMAD NASARUDDIN AL HUSSAINI BIN
SHAARI**

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2020

**GAYA KEPIMPINAN KETUA PANITIA BIDANG AGAMA
TERHADAP PENGURUSAN KERJA DI SEKOLAH
MENENGAH AGAMA NEGERI
TERENGGANU**

MUHAMMAD NASARUDDIN AL HUSSAINI BIN SHAARI

**DISERTASI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEH IJAZAH SARJANA PENDIDIKAN (PENDIDIKAN ISLAM)
(MOD PENYELIDIKAN DAN KERJA KURSUS)**

**FAKULTI SAINS KEMANUSIAAN
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS**

2020

Sila tanda (✓)

Kertas Projek

Sarjana Penyelidikan

Sarjana Penyelidikan dan Kerja Kursus

Doktor Falsafah

✓

INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH**PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN**Perakuan ini telah dibuat pada **13 Oktober 2020****i. Perakuan pelajar :**

Saya, **MUHAMMAD NASARUDDIN AL HUSSAINI BIN SHAARI (M20182001759)** **FAKULTI SAINS KEMANUSIAAN** dengan ini mengaku bahawa disertasi/tesis yang bertajuk **GAYA KEPIMPINAN KETUA PANITIA BIDANG AGAMA TERHADAP PENGURUSAN KERJA DI SEKOLAH MENENGAH AGAMA NEGERI TERENGGANU** adalah hasil kerja saya sendiri. Saya tidak memplagiat dan apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan sejelasnya dan secukupnya

Tandatangan pelajar
ii. Perakuan Penyelia:

Saya **DR. NORHISHAM BIN MUHAMAD** dengan ini mengesahkan bertajuk **GAYA KEPIMPINAN KETUA PANITIA BIDANG AGAMA TERHADAP PENGURUSAN KERJA DI SEKOLAH MENENGAH AGAMA NEGERI TERENGGANU** dihasilkan oleh pelajar seperti nama di atas, dan telah diserahkan kepada Institut Pengajian Siswazah bagi memenuhi sebahagian/sepenuhnya syarat untuk memperoleh Ijazah **SARJANA PENDIDIKAN (PENDIDIKAN ISLAM)**.

Tarikh

Tandatangan Penyelia

**INSTITUT PENGAJIAN
SISWAZAH /
INSTITUTE OF
GRADUATE STUDIES**

**BORANG PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS/DISERTASI/LAPORAN KERTAS PROJEK
DECLARATION OF THESIS/DISSERTATION/PROJECT PAPER FORM**

Tajuk / Title:

No. Matrik / *Matric's No.*:

Saya / I :

(Nama pelajar / *Student's Name*)

mengaku membenarkan Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek (Kedoktoran/Sarjana)* ini disimpan di Universiti Pendidikan Sultan Idris (Perpustakaan Tuanku Bainun) dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-

acknowledged that Universiti Pendidikan Sultan Idris (Tuanku Bainun Library) reserves the right as follows:-

1. Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek ini adalah hak milik UPSI.
The thesis is the property of Universiti Pendidikan Sultan Idris
2. Perpustakaan Tuanku Bainun dibenarkan membuat salinan untuk tujuan rujukan dan penyelidikan.
Tuanku Bainun Library has the right to make copies for the purpose of reference and research.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Tesis/Disertasi ini sebagai bahan pertukaran antara Institusi Pengajian Tinggi.
The Library has the right to make copies of the thesis for academic exchange.
4. Sila tandakan (✓) bagi pilihan kategori di bawah / *Please tick (✓) for category below:-*

☐

SULIT/CONFIDENTIAL

Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub dalam Akta Rahsia Rasmi 1972. / *Contains confidential information under the Official Secret Act 1972*

☐

TERHAD/RESTRICTED

Mengandungi maklumat terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan ini dijalankan. / *Contains restricted information as specified by the organization where research was done.*

☐

TIDAK TERHAD / OPEN ACCESS

(Tandatangan Pelajar/ *Signature*)

(Tandatangan Penyelia / *Signature of Supervisor*)
& (Nama & Cop Rasmi / *Name & Official Stamp*)

Tarikh: _____

Catatan: Jika Tesis/Disertasi ini **SULIT @ TERHAD**, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh laporan ini perlu dikelaskan sebagai **SULIT** dan **TERHAD**.

Notes: If the thesis is **CONFIDENTIAL** or **RESTRICTED**, please attach with the letter from the organization with period and reasons for confidentiality or restriction.

PENGHARGAAN

Assalamualaikum w.b.t dan salam sejahtera.

Alhamdulillah syukur ke hadrat Ilahi kerana dengan izinNya, penulisan bagi penyelidikan peringkat sarjana ini dapat disiapkan. Setinggi-tinggi penghargaan dan jutaan ucapan terima kasih diberikan kepada penyelia saya di Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI) iaitu Dr. Norhisham bin Muhamad di atas segala komitmen dan tunjuk ajar yang diberikan sepanjang menjalankan penyelidikan ini.

Di samping itu, jutaan terima kasih buat Institut Pengajian Siswazah (IPS), Fakulti Sains Kemanusiaan (FSK) dan Jabatan Pengajian Islam (JPI) kerana telah memberikan segala kemudahan dan khidmat bantuan sepanjang saya menjalankan penyelidikan ini. Setinggi-tinggi penghargaan buat semua pensyarah dan staf sokongan kerana tidak jemu untuk turut meluangkan masa berkongsi idea dan pendapat. Ribuan terima kasih juga diucapkan kepada semua barisan ahli akademik UPSI terutamanya Prof. Madya Dr. Azmil bin Hashim, Prof. Mohd Aderi Che Noh, Encik Samsuddin bin Abd Hamid dan Prof. Madya Dr. Mohamad Marzuqi bin Abdul Rahim.

Selain itu, tidak lupa kepada kedua-dua ibu bapa saya, Shaari bin Mamat dan Siti Yara binti Muda, guru sekolah menengah saya Puan Julia Shireen @ Noorsyahida binti Azmi dan adik-beradik (Balqis Najiha binti Shaari, Muhammad Husni Baihaqi bin Shaari, Muhammad Mujahid bin Shaari, Muhammad Suhaimi Hafiz bin Shaari dan Syahidatul Najihah binti Shaari) di Kuala Terengganu, Terengganu. Jutaan terima kasih yang tidak terhingga atas keprihatinan, sokongan moral serta bantuan kewangan yang telah diberikan sepanjang menjalankan penyelidikan ini.

Seterusnya, tidak lupa juga buat pihak-pihak yang terlibat secara langsung dalam kajian ini terutamanya Pihak Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM), Jabatan Pendidikan Negeri Terengganu (JPNT), Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu (JHEAT) dan Yayasan Terengganu (YT) kerana telah memberi kerjasama yang baik sepanjang kajian ini dijalankan. Jutaan terima kasih sekali lagi buat semua pihak. Semoga segala apa yang ditulis ini dapat memberikan manfaat secara bersama kelak.

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama dan pengurusan kerja di sekolah menengah agama di negeri Terengganu. Kajian tinjauan ini menggunakan pendekatan kuantitatif melalui instrumen soal selidik untuk mengumpul data kajian. Teori kepimpinan Al-Ghazali telah digunakan dengan menfokuskan aspek kepimpinan dari segi berilmu, bersifat warak, berkeupayaan diri dan *muaddib*. Seramai 52 orang ketua panitia bidang agama telah dipilih dari dua kategori sekolah agama iaitu Sekolah Menengah Kebangsaan Agama (SMKA) dan Sekolah Menengah Agama Bantuan Kerajaan (SABK). Data kajian telah dianalisis secara deskriptif dan inferens menggunakan peratusan, min, sisihan piawai, ujian-t, ANOVA dan korelasi *Pearson*. Secara keseluruhannya, dapatan kajian menunjukkan ketua panitia bidang agama bersetuju ($M=4.11$, $SP=0.55$) bahawa mereka memiliki gaya kepimpinan yang baik. Secara khususnya, ketua panitia bidang agama percaya bahawa mereka memiliki sifat warak ($M=4.04$, $SP=0.62$), keupayaan diri ($M=4.23$, $SP=0.65$), dan *muaddib* ($M=4.41$, $SP=0.61$). Namun, responden agak bersetuju ($M=3.74$, $SP=0.64$) bahawa mereka memiliki ilmu agama yang mendalam. Hasil analisis tersebut mendapati responden mendominasi gaya kepimpinan *muaddib*. Dapatan kajian berkenaan pengurusan kerja ketua panitia bidang agama secara keseluruhan mendapati ketua panitia bidang agama bersetuju ($M=4.21$, $SP=0.55$) bahawa mereka mempunyai pengurusan kerja yang baik. Secara khususnya, responden percaya dengan agihan bebanan kerja ($M=4.33$, $SP=0.60$), pengurusan emosi ($M=4.17$, $SP=0.59$), pengendalian personaliti ($M=4.35$, $SP=0.57$). Namun, responden agak bersetuju dengan aspek persekitaran kerja ($M=3.93$, $SP=0.66$). Hasil analisis statistik tersebut mendapati ketua panitia bidang agama lebih kompeten mengendalikan pengurusan kerja dari sudut personaliti. Analisis inferens melalui ujian-t dan ANOVA menunjukkan sepuluh hipotesis nol diterima. Pengujian terhadap demografi kajian mendapati tidak terdapat perbezaan skor min yang signifikan. Hal ini kerana kesemua hasil pengujian hipotesis nol yang diperoleh menunjukkan nilai p lebih besar daripada 0.05 ($p>0.05$). Ini menunjukkan tiada perbezaan gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama berdasarkan faktor demografi. Walaubagaimanapun, dapatan ujian korelasi *Pearson* secara keseluruhan menunjukkan empat hipotesis nol yang diuji ditolak. Hasil pengujian mendapati terdapat hubungan yang signifikan antara aspek gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama dengan pengurusan kerja dalam aspek berilmu ($r=0.63$, $p<0.01$), bersifat warak ($r=0.72$, $p<0.01$), berkeupayaan diri ($r=0.84$, $p<0.01$) dan *muaddib* ($r=0.88$, $p<0.01$). Kesimpulannya, dapatan kajian utama mendapati bahawa responden bersetuju bahawa mereka mengamalkan gaya kepimpinan yang baik kecuali dalam aspek ilmu. Implikasi kajian ini menyarankan agar ketua panitia bidang agama meningkatkan lagi keilmuan dengan menelaah karya para ulama untuk mewujudkan budaya keintelektualan dan persekitaran kerja yang lebih positif.

LEADERSHIP STYLE OF THE HEADS OF THE COMMITTEE IN THE FIELD OF RELIGION AND WORK MANAGEMENT IN TERENGGANU RELIGIOUS SECONDARY SCHOOLS

ABSTRACT

This study aimed to identify the leadership style of the heads of the committee in the field of religion and work management in Terengganu religious secondary schools. This survey study used a quantitative approach through questionnaire instrument to collect research data. Al Ghazali's theory was used to determine leadership style such as knowledge, *warak*, self-efficacy and *Muaddib*. A total of 52 heads of religious committee was selected from two categories of religious schools, namely Sekolah Menengah Kebangsaan Agama (SMKA) and Sekolah Menengah Agama Bantuan Kerajaan (SABK). The empirical data were analyzed descriptively and inferentially using percentage, mean, standard deviation, t-test, ANOVA and Pearson correlation. The finding of the overall study showed that the the heads of the religious committee agreed (M=4.11, SD=0.55) they have good leadership style. In this case, the respondents believed that they possessed *warak* attitude (M=4.04, SD=0.62), self-efficacy (M=4.23, SD=0.65), and *muaddib* (M=4.41, SD=0.61). Besides that, the respondents slightly agreed (M=3.74, SD=0.64) they have deep knowledge about leadership. The results of the analysis found that the heads of the religious field committee possessed the *muaddib* leadership style. The findings of the study on the work management of the heads of the religious committee as a whole showed that they agreed (M=4.21, SD= 0.55) that they possessed a good work management. In this case, the respondents believed that the sharing of work load (M=4.33, SD=0.60), the management of emotions (M=4.17, SD=0.59), the control of personality (M=4.35, SD=0.57). But they moderately agreed (M=3.93, SD=0.66) on the work environment. The result of the statistical analysis found that the heads of the religious committee were more competent in handling work management in terms of personality. The outcomes of the t-test and ANOVA showed that the ten null hypotheses were accepted. This was because all the results obtained show a p-value greater than 0.05 ($p > 0.05$). This showed that there were no significant differences in the leadership style of the heads of the religious committee based on the demographic factors. Nevertheless, the Pearson correlation found that the four null hypotheses tasted were rejected. The result of the Pearson test found a significant relationship between the leadership style of the head of the religious committee with work management with knowledge ($r = 0.63$, $p < 0.01$), *warak* ($r = 0.72$, $p < 0.01$), self-efficacy ($r = 0.84$, $p < 0.01$) and *muaddib* ($r = 0.88$, $p < 0.01$). In conclusion, the main finding showed that the respondents agreed that they possessed a good leadership style except in the aspect of knowledge. The implication of this study suggests that the religious committee heads should improve their leadership style by increasing their knowledge about the works of the scholars on leadership and to nurture the culture of intellectualism in order to create a more positive work environment.

SENARAI KANDUNGAN

Muka Surat

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
PENGESAHAN PENYERAHAN DISERTASI	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
SENARAI KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xiv
SENARAI RAJAH	xvii
SENARAI DAFTAR ISTILAH	xviii
SENARAI SINGKATAN	xx
BAB 1 PENGENALAN	1
1.1 Pengenalan	1
1.2 Latar Belakang Kajian	3
1.2.1 Kepimpinan Ketua Panitia	4
1.2.2 Pengurusan Kerja	6
1.3 Permasalahan Kajian	8
1.4 Objektif Kajian	12

1.5	Persoalan Kajian	13
1.6	Hipotesis Kajian	14
1.7	Kerangka Teori	16
1.8	Kerangka Konseptual	19
1.9	Kepentingan Kajian	23
1.10	Definisi Operasi Kajian	24
1.11	Batasan Kajian	26
1.12	Rumusan	28

BAB 2 KAJIAN LITERATUR 30

2.1	Pengenalan	30
2.2	Kepimpinan Dan Pengurusan Organisasi Pada Zaman Rasulullah S.A.W	31
2.2.1	Kepimpinan Rasulullah SAW Dalam Pentadbiran Negara	32
2.2.2	Kepimpinan Rasulullah SAW Melalui Pensyariatan Solat Berjemaah	34
2.2.3	Kepimpinan Rasulullah SAW Dalam Komuniti Keilmuan	36
2.2.4	Kepimpinan Rasulullah SAW Dalam Komuniti Masyarakat	38
2.2.5	Kepimpinan Dalam Kekeluargaan	39
2.3	Kompetensi Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama.	41
2.3.1	Berilmu	43
2.3.2	Bersifat Warak	47
2.3.3	Berkeupayaan Diri	51

2.3.4	Muadib	55
2.4	Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama	60
2.4.1	Bebanan Kerja	62
2.4.2	Emosi	66
2.4.3	Persekitaran	70
2.4.4	Personaliti	75
2.5	Sorotan Kajian	79
2.5.1	Sorotan Kajian Kepimpinan	80
2.5.2	Sorotan Kajian Pengurusan Kerja	89
2.6	Rumusan	93

BAB 3 METODOLOGI KAJIAN 94

3.1	Pengenalan	94
3.2	Reka Bentuk Kajian	95
3.3	Lokasi Kajian	95
3.4	Populasi dan Sampel Kajian	96
3.5	Instrumen Kajian	97
3.5.1	Soal Selidik	98
3.6	Kesahan Instrumen	100
3.7	Kebolehpercayaan Instrumen	101
3.8	Kajian Rintis	104
3.9	Tatacara Pemerolehan Data	105
3.10	Tatacara Penganalisisan Data	106

3.11	Analisis Data	106
3.11.1	Analisis Deskriptif	107
3.11.2	Analisis Inferensi	108
3.12	Rumusan	112

BAB 4 ANALISIS DATA 114

4.1	Pendahuluan	114
4.2	Latar Belakang Sampel Kajian	115
4.3	Analisis Deskriptif	122
4.3.1	Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama	123
4.3.1.1	Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Secara Berilmu	123
4.3.1.2	Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Sifat Warak	126
4.3.1.3	Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Keupayaan Diri	129
4.3.1.4	Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Muaddib	131
4.3.2	Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama	134
4.3.2.1	Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama Dari Sudut Bebanan Kerja	134
4.3.2.2	Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama Dari Sudut Emosi	137
4.3.2.3	Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama Dari Sudut Persekitaran Kerja	140
4.3.2.4	Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama Dari Sudut Personaliti	143

4.4	Analisis Perbezaan	145
4.4.1	Perbezaan Skor Min Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Jantina (Lelaki Dan Perempuan)	146
4.4.2	Perbezaan Skor Min Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Kategori Sekolah	147
4.4.3	Perbezaan Skor Min Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Lokasi Sekolah.	148
4.4.4	Perbezaan Skor Min Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Umur	149
4.4.5	Perbezaan Skor Min Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Ikhtisas Pendidikan	150
4.4.6	Perbezaan Skor Min Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Tempoh Perkhidmatan	151
4.4.7	Perbezaan Skor Min Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Gred Perkhidmatan	152
4.4.8	Perbezaan Skor Min Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Jawatan Ketua Panitia	153
4.4.9	Perbezaan Skor Min Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Penglibatan Persatuan Luar Sekolah	154
4.4.10	Perbezaan Skor Min Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Kurikulum Persekolahan.	155
4.4.11	Rumusan Dapatan Kajian Analisis Perbezaan	156
4.5	Analisis Hubungan	156
4.5.1	Korelasi Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Secara Berilmu Dengan Pengurusan Kerja	156

4.5.2	Korelasi Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Sifat Warak Dengan Pengurusan Kerja	158
4.5.3	Korelasi Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Berkeupayaan Diri Dengan Pengurusan Kerja	159
4.5.4	Korelasi Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Muaddib Dengan Pengurusan Kerja	160
4.5.5	Hubungan Keseluruhan Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Dengan Pengurusan Kerja	161
4.5.6	Rumusan Dapatan Analisis Korelasi	161

BAB 5 PERBINCANGAN, RUMUSAN DAN CADANGAN 163

5.1	Pengenalan	163
-----	------------	-----

5.2	Ringkasan Kajian	164
-----	------------------	-----

5.3	Perbincangan Dapatan Kajian	166
-----	-----------------------------	-----

5.3.1	Analisis Deskriptif	166
-------	---------------------	-----

5.3.1.1	Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama	167
---------	--	-----

5.3.1.2	Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama	170
---------	---	-----

5.3.2	Analisis Inferensi	174
-------	--------------------	-----

5.3.2.1	Analisis Perbezaan	174
---------	--------------------	-----

5.3.2.2	Analisis Hubungan	182
---------	-------------------	-----

5.4	Rumusan Kajian	187
-----	----------------	-----

5.4.1	Rumusan Faktor Demografi	188
-------	--------------------------	-----

5.4.2	Rumusan Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama.	188
5.4.3	Rumusan Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama	189
5.5	Implikasi Kajian	190
5.5.1	Implikasi Teori	191
5.5.2	Implikasi Praktikal	192
5.6	Cadangan	193
5.7	Kajian Lanjutan	194
5.8	Penutup	195
RUJUKAN		196
LAMPIRAN		
	Lampiran A Borang Kesahan Instrumen	211
	Lampiran B Borang Soal Selidik	229
	Lampiran C Jadual Pensempelan Krecjie & Morgan	239
	Lampiran D Surat Kebenaran	240

SENARAI JADUAL**No. Jadual****Muka Surat**

1.1	Senarai Sekolah Menengah Agama Di Negeri Terengganu	27
3.1	Senarai Pakar Instrumen Soal Selidik	101
3.2	Klasifikasi Indeks Kebolehpercayaan	102
3.3	Nilai Pekali Kebolehpercayaan Alpha Cronbach Bagi Setiap Konstruk	102
3.4	Nilai Pekali Kebolehpercayaan Alpha Cronbach Bagi Setiap Item	103
3.5	Skor Interpretasi Min, Nunally (1978)	108
3.6	Kekuatan Perhubungan Korelasi	110
3.7	Prosedur Penganalisan Data Inferensi	111
4.1	Profil Sampel Keseluruhan	115
4.2	Profil Sampel Mengikut Jantina	116
4.3	Profil Sampel Mengikut Umur	117
4.4	Profil Sampel Mengikut Ikhtisas Pendidikan	117
4.5	Profil Sampel Mengikut Tempoh Perkhidmatan	118
4.6	Profil Sampel Mengikut Gred Perkhidmatan	118
4.7	Profil Sampel Mengikut Jawatan Ketua Panitia	119
4.8	Profil Sampel Mengikut Penglibatan Persatuan Luar Sekolah	120
4.9	Profil Sampel Mengikut Kategori Sekolah	121
4.10	Profil Sampel Mengikut Kurikulum Persekolahan	121
4.11	Profil Sampel Mengikut Lokasi Sekolah	122

4.12	Skor Min	122
4.13	Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Secara Berilmu	124
4.14	Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Sifat Warak	127
4.15	Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Keupayaan Diri	130
4.16	Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Muadib	132
4.17	Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama Dari Sudut Bebanan Kerja	135
4.18	Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama Dari Sudut Emosi	138
4.19	Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama Dari Sudut Persekitaran Kerja	141
4.20	Pengurusan Kerja Ketua Panitia Bidang Agama Dari Sudut Personaliti	144
4.21	Ujian-t Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Jantina	146
4.22	Ujian-t Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Kategori Sekolah	147
4.23	Ujian-t Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Lokasi Sekolah	148
4.24	ANOVA Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Umur	149
4.25	ANOVA Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Ikhtisas Pendidikan	150
4.26	ANOVA Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Tempoh Perkhidmatan	151
4.27	ANOVA Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Gred Perkhidmatan	152
4.28	ANOVA Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Jawatan Ketua Panitia	153
4.29	ANOVA Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Penglibatan Persatuan Luar Sekolah	154

4.30	ANOVA Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Berdasarkan Kurikulum Persekolahan.	155
4.31	Rumusan Dapatan Kajian Analisis Perbezaan	156
4.32	Korelasi Gaya Kepimpinan Secara Berilmu Ketua Panitia Bidang Agama Dengan Pengurusan Kerja	157
4.33	Korelasi Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Sifat Warak Dengan Pengurusan Kerja	158
4.34	Korelasi Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Berkeupayaan Diri Dengan Pengurusan Kerja.	159
4.35	Korelasi Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Melalui Sifat Warak Dengan Pengurusan Kerja.	160
4.36	Korelasi Keseluruhan Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Dengan Pengurusan Kerja.	161
4.37	Rumusan Dapatan Analisis Korelasi	161

SENARAI RAJAH

No. Rajah

Muka Surat

1.1	Kerangka Teori Imam Al-Ghazali	19
1.2	Kerangka Konseptual Kajian	22

SENARAI DAFTAR ISTILAH

<i>Adaba</i>	Perihal adab
<i>Al-iqtisad fil i'tiqad</i>	Perihal kesederhaan dalam beriktikad
<i>Allama</i>	Tahu
<i>Cloud Storage</i>	Simpanan awan
<i>Ihya Ulumuddin</i>	Menghidupkan ilmu-ilmu agama
<i>Laissez-faire</i>	Gaya kepimpinan yang tidak terikat dengan arahan ketua
<i>Mahabbah</i>	Kasih sayang
<i>Maharat al-quran</i>	Nama mata pelajaran al-quran
<i>Mahmudah</i>	Berkenaan perbuatan yang baik
<i>Muadib</i>	Pembimbing mengenai didikan adab
<i>Mursyid</i>	Pembimbing
<i>Null</i>	Tidak sah
<i>Paperless</i>	Tanpa kertas
<i>Proposal</i>	kertas cadangan
<i>Riyadhah</i>	Latihah
<i>Role model</i>	Suri tauladan
<i>Ta'aruf</i>	Berkenal-kenalan
<i>Ta'dib</i>	Perbuatan mengenai adab
<i>Ta'lim</i>	Mengetahui
<i>Tahalli</i>	Mengisi sifat mulia

Tajalli

Menzahirkan sifat-sifat mulia

Takhalli

Membuang sifat tercela

Tarbiyah

Pendidikan

Uswah hasanah

Teladan yang baik

Warak

Taat kepada Allah

SENARAI SINGKATAN

EPRD	<i>Educational Planning and Research Division</i>
et. al	<i>Other</i>
IPTA	Institut Pengajian Tinggi Awam
JAKIM	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia.
JHEAT	Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu
JPNT	Jabatan Pendidikan Negeri Terengganu
KBD	Kurikulum Bersepadu Dini
KBT	Kurikulum Bersepadu Tahfiz
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KSSM	Kurikulum Standard Sekolah Menengah
PPD	Pejabat Pendidikan Daerah
SABK	Sekolah Agama Bantuan Kerajaan
SAR	Sekolah Agama Rakyat
SBT	Sekolah Beprestasi Tinggi
SM	Sekolah Menengah
SMAN	Sekolah Menengah Agama Negeri
SMIYT	Sekolah Menengah Imtiaz Yayasan Terengganu
SMK	Sekolah Menengah Kebangsaan
SMKA	Sekolah Menengah Kebangsaan Agama
SMT/V	Sekolah Menengah Teknik/Vokasional
UPM	Universiti Putra Malaysia

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi
xxi

UTM Universiti Teknologi Malaysia

YT Yayasan Terengganu

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Pengenalan

Manusia merupakan sebaik-baik ciptaan yang telah dijadikan oleh Allah SWT. Manusia diciptakan dengan mempunyai pelbagai kelebihan jika hendak dibandingkan dengan makhluk-makhluk ciptaanNya yang lain. Antara kelebihan yang telah diberikan Allah SWT kepada manusia adalah menjadi pemimpin di atas muka bumi ini. Allah SWT telah menzahirkan kehendakNya untuk menciptakan manusia sebagai khalifah atau pemimpin melalui surah Al-Baqarah ayat 30 :

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً...

*Maksudnya : Ingatlah ketika Tuhan mu berfirman kepada para malaikat :
“Sesungguhnya Aku hendak menjadikan khalifah di muka bumi.”*

(Al-Maraghiy Mustafa, 2001)

Melalui ayat berikut dapatlah difahami bahawa setiap daripada manusia di atas muka bumi ini merupakan pemimpin dan mereka mempunyai peranan masing-masing di dalam bidang atau dunia yang telah diceburi. Apa yang di maksudkan ayat ini juga selari dengan hadis Nabi Muhammad S.A.W yang mengatakan bahawa setiap daripada manusia itu merupakan pemimpin :

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّهُ: سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ...»

Maksudnya : Setiap kalian ialah pemimpin, dan setiap pemimpin akan diminta untuk bertanggungjawab atas yang orang-orang yang dipimpinnya. Imam adalah pemimpin yang bertanggungjawab atas rakyatnya...

(Sahih Bukhari no.2558)

Melihat dalam konteks pendidikan, kepimpinan merupakan satu proses untuk mencari pengaruh bagi diri dengan menonjolkan segala kelebihan yang ada pada diri. Kepimpinan dalam kalangan guru ini tidak hanya terhad kepada golongan pengurusan tertinggi sekolah seperti Pengetua, Guru Penolong Kanan Hal Ehwal Pelajar dan Guru Penolong Kanan Kokurikulum sebaliknya turut melibatkan guru-guru di peringkat bawah seperti ketua bidang dan ketua panitia. Sebenarnya, kepimpinan ketua panitia dalam menguruskan sesebuah panitia merupakan antara perkara yang penting untuk memastikan segala urusan guru-guru berjalan dengan lancar dan seterusnya melicinkan urusan pentadbiran sesebuah sekolah.

Ketua panitia merupakan individu yang menerajui sesebuah panitia manakala, ahli-ahli panitia pula merupakan guru-guru yang sedia menjalankan apa jua arahan yang telah diberikan oleh ketua mereka. Walau bagaimana pun, antara seorang ketua panitia dan ahli-ahli panitia itu tetap mempunyai jurang di antara mereka iaitu jurang kepuasan kerja. Ketua panitia yang mempunyai karismatik dalam pengurusan panitia pasti akan menitik beratkan tentang kepuasan kerja ahli-ahli panitia melalui pengurusan kerja yang efisien agar produktiviti kerja semakin bertambah. Kajian ini akan mengkaji dan meneliti sejauh mana kepimpinan ketua panitia bidang agama terhadap pengurusan kerja dengan membawa teori kepimpinan pengurusan panitia Al-Ghazali dan elemen-elemen yang berkaitan dengan kepuasan kerja dalam kalangan ketua-ketua panitia bidang agama.

1.2 Latar Belakang Kajian

Latar belakang kajian merupakan satu sub tajuk yang akan membincangkan berkenaan gambaran awal tentang kajian yang dijalankan. Perbincangan bagi latar belakang kajian ini akan memfokuskan tentang dua pemboleh ubah kajian iaitu gaya kepimpinan ketua panitia dan pengurusan kerja dalam kalangan mereka.

1.2.1 Kepimpinan Ketua Panitia

Kepimpinan merupakan antara bidang ilmu yang perlu dikuasai oleh seseorang ketua seperti ketua panitia. Hal ini kerana, kepimpinan yang mempunyai karisma akan mendatangkan impak yang positif terhadap pengurusan kerja seperti hasil kerja yang lebih produktif, suasana pekerjaan yang kondusif dan bebanan pekerjaan menjadi semakin berkurang. Pengurusan panitia yang efektif sebenarnya berkait rapat dengan kepimpinan ketua panitia yang menjadi orang penting dalam menyusun dan melaksanakan perancangan kerja panitia. Lokman Mohd Tahir et al. (2017) menyatakan bahawa tidak banyak kajian yang dilaksanakan oleh para penyelidik tempatan dalam meneroka topik kepimpinan guru.

Gaya kepimpinan merupakan satu bentuk kemahiran insaniah yang seharusnya ada pada setiap individu yang menjawat jawatan dalam pengurusan sekolah seperti ketua panitia bidang agama. Gaya kepimpinan tersebut perlu di naik taraf dari semasa ke semasa agar mutu pekerjaan ahli panitia menjadi lebih berkualiti dan dapat di jadikan contoh tauladan oleh guru-guru yang lain. Abd. Ghani Abdullah et al. (2008) mengatakan apabila guru menggunakan satu gaya kepimpinan sahaja, ini menyukarkan diri mereka dan pelajar apabila masalah timbul. Situasi ini jika dipadankan dengan gaya kepimpinan ketua panitia maka dapat dikatakan bahawa jika ketua panitia bidang agama tidak mengembangkan gaya kepimpinan yang sedia ada maka kemahiran mengurus akan menjadi sukar apabila timbulnya masalah-masalah yang baharu.

Melihat dalam konteks pengurusan sekolah pula, kepimpinan ketua panitia bidang agama merupakan tunjang bagi kemajuan dan kelancaran tadbir urus pendidikan agama di sekolah. Gerak kerja yang cekap dan teratur daripada ketua-ketua panitia khususnya ketua panitia bidang agama akan menjadi satu bentuk dakwah dan ajakkan bagi semua guru menanamkan kesedaran untuk mengurus dan memimpin. Linda Lambert (2010) menjelaskan bahawa sekolah yang mempunyai keupayaan kepimpinan yang tinggi merupakan sekolah yang mempunyai guru yang memilih untuk memimpin kerana persekitaran sekolah tersebut membenarkan mereka berbuat demikian.

Sebenarnya setiap individu yang menjawat jawatan ketua mempunyai kekuatan dan kekurangan masing-masing. Begitu juga dengan ketua panitia Pendidikan agama di sekolah kerana tidak semua daripada kalangan mereka boleh mengaplikasikan banyak gaya kepimpinan dalam satu masa. Menurut A. Ghani Abdullah dan Abd. Rahman Abd. Aziz (2009) jenis kepimpinan guru berbeza, iaitu mengikut pengalaman, latihan serta sahsiah guru itu sendiri. Ini membawa maksud setiap ketua panitia mempunyai gaya kepimpinan yang tersendiri dan kemahiran untuk memimpin ini perlu di asah dari semasa ke semasa walaupun mengambil masa yang lama untuk berada di tahap kompetensi kepimpinan yang tersendiri.

1.2.2 Pengurusan Kerja

Pengurusan kerja dalam sesebuah organisasi merupakan satu hubungan interaksi sosial antara pekerja dan majikan. Sebenarnya, tahap pengurusan kerja ini dapat dilihat melalui kepuasan kerja yang diperoleh oleh para pekerja. Abdul Said Ambotang & Katriani Maijohn (2014) menjelaskan di dalam penulisannya bahawa melihat dalam skop persekolahan antara isu kepuasan kerja yang perlu diambil peduli oleh seseorang ketua adalah berkenaan bebanan tugas guru, agihan jawatan, kawalan pengetua dan personaliti pekerja. Kepuasan kerja yang dinyatakan tersebut merupakan elemen yang berkait rapat dengan pengurusan kerja.

Seorang ketua yang memahami dan menghargai keringat ahli organisasi akan selalu mewujudkan persekitaran kerja yang positif melalui pengurusan kerja yang efisien. Tujuannya adalah untuk memastikan semua pekerja memperoleh kepuasan dalam bekerja. Pihak pengurusan bagi sesebuah sekolah sewajarnya mewujudkan suasana pengurusan kerja yang berbentuk positif agar guru yang baru berkhidmat memperoleh kepuasan kerja dan seterusnya memotivasikan diri mereka untuk lebih berjaya (Ku Ai Fung, 2018) . Oleh yang demikian, tindakan menitik berat tentang aspek kepuasan kerja merupakan satu bentuk pengurusan kerja yang mementingkan kualiti.

Pengurusan kerja yang tidak mementingkan kepuasan kerja dalam kalangan pekerja merupakan perkara yang tidak boleh dipandang remeh. Hal ini kerana, sebagai pekerja yang menjalankan fungsi perkhidmatan mereka mempunyai hak untuk mendapatkan layanan yang sewajarnya agar kualiti perkhidmatan yang

diberikan lebih produktif. Menurut Mohamad Taufiq & Aida Hanim (2018) kajian berkenaan kepuasan kerja dalam kalangan guru di sekolah berprestasi tinggi pernah dijalankan sebelum ini tetapi skop kajian tersebut hanya membuat perbandingan antara dua buah sekolah dalam daerah yang sama.

Bidang pendidikan merupakan bidang yang mempunyai cabarannya yang tersendiri dalam mencapai matlamat utama pendidikan iaitu memanusiakan pelajar. Oleh yang demikian, pengurusan kerja yang efisien daripada golongan pengurusan seperti pengetua, ketua bidang dan ketua panitia amat di perlukan. Hal ini kerana Junaidah dan Nik Rosila (2013) berpandangan bahawa guru-guru yang mendapat kepuasan yang tinggi dalam pekerjaan dapat menyuntik inspirasi diri bagi meningkatkan lagi amalan pengajaran, mewujudkan persekitaran pembelajaran yang kondusif dan dapat meningkatkan pencapaian pelajar. Ini membawa maksud pengurusan kerja yang berkualiti akan mendatangkan kepuasan kerja yang tinggi dalam kalangan pekerja.

Secara umumnya, latar belakang tentang kepimpinan ketua panitia dan pengurusan kerja yang telah dibincangkan menunjukkan masih terdapat isu bagi kedua-dua pemboleh ubah tersebut. Kemunculan isu tersebut dapat dijadikan satu peluang kepada penyelidik untuk membuat satu penyelidikan yang baharu dan mengumpulkan data terkini. Melalui data terkini yang diperoleh maka cadangan penyelesaian terhadap isu tersebut dapat dijemukan secara holistik.

1.3 Permasalahan Kajian

Ketua panitia bidang agama merupakan individu yang bertanggungjawab untuk menyelia guru-guru agama disekolah. Kajian yang dijalankan oleh Hamidah Yusof et al. (2016) mengatakan masih terdapat guru-guru mata pelajaran yang langsung tidak pernah diselia oleh ketua panitia iaitu seramai 13 orang bersamaan 7.0%. Kegagalan untuk menyelia guru-guru boleh dikaitkan dengan bebanan tugas yang dipikul oleh ketua panitia sepanjang berada di sekolah. Dapatan tersebut menyokong dapatan Abdul Said Ambotang & Katriani Maijohn (2014) yang mengatakan terdapat sebilangan guru termasuk ketua panitia yang menganggap agihan tugas yang tidak sekata oleh pentadbir merupakan satu bebanan kerja dan situasi tersebut mempengaruhi kepuasan kerja mereka.

Azlin Norhaini (2006) menjelaskan ramai kepimpinan sekolah termasuk ketua panitia masih lagi kabur berkenaan bantuan yang perlu diberikan kepada guru-guru untuk memantapkan proses pengajaran guru. Kegagalan mencari penyelesaian yang terbaik dalam menjalankan tugas hakiki keguruan tersebut adalah kerana guru-guru sekolah disibukkan dengan tugas dan komitmen lain ketika berada di sekolah. Kenyataan tersebut selari dengan dapatan kajian Norashdi & Hamzah (2014) yang mengatakan bahawa tugas guru sekarang termasuk ketua panitia tidak terhad hanya dengan mengajar tetapi turut di bebankan dengan tugas mengurus dan melaksanakan aktiviti kokurikulum di sekolah.

Kajian oleh Intan Salina dan Jamalullain (2017) menjelaskan hasil kajian lepas mendapati tiada gaya kepimpinan khusus yang dapat menyelesaikan masalah dan isu yang kemungkinan akan timbul dalam sesebuah organisasi sebagai mana pengetua yang akan selalu mengubah gaya kepimpinannya dalam organisasi yang sama. Ini membawa maksud ketua panitia juga akan selalu kerap mengubah gaya kepimpinannya kerana mempunyai pelbagai komitmen tugas di sekolah. Ke sibukkan guru dengan tugas yang lain disokong oleh Zuhaili & Ramlee (2017) yang mengatakan tugas hakiki seorang guru termasuk ketua panitia adalah mengajar tetapi guru tetap di sibukkan lagi dengan tugas pengurusan seperti hal ehwal murid, kokurikulum dan tugas perkeranian yang menjejaskan masa berkualiti untuk pengajaran.

kajian berkenaan penguasaan perancangan strategik yang melibatkan ketua-ketua panitia, hasil kajian mengikut jantina mendapati kemahiran ketua panitia lelaki lebih tinggi berbanding dengan ketua panitia perempuan. Masalah kepimpinan dalam kalangan ketua panitia dari sudut demografi tidak hanya dilihat pada jantina sebaliknya juga dilihat pada umur. Hal ini selari dengan dapatan Arsaythamby & Kiew Hwee (2012) yang menyatakan guru yang umurnya masih muda termasuk ketua panitia kurang mempunyai kepuasan kerja berbanding guru yang sudah berumur lebih tua. Hal ini kerana pengurusan kerja berbeza mengikut jantina dan umur .

Sarvinder Singh dan Ahmad Esa (2008) mengatakan masih terdapat banyak masalah atau isu berkaitan kepimpinan dalam bidang pendidikan yang masih belum ditangani dengan berkesan kerana tanggungjawabnya menyelesaikannya hanya jatuh

kepada ketua dalam sesebuah organisasi dan institut pendidikan. Melihat dalam konteks panitia pula, kegagalan ketua panitia menguruskan panitia dengan baik seperti gagal menyelia guru-guru yang menjadi ahli panitia akan memberi impak terhadap personaliti dan emosi ketua panitia tersebut. Kesan tersebut sebagaimana yang dinyatakan oleh Syed Kamaruzaman et.al (2017) yang mengatakan kekecewaan yang dihadapi oleh guru-guru termasuk ketua panitia terhadap pengurusan kerja menyebabkan mereka hilang pertimbangan dengan melepaskan kemarahan kepada pelajar seperti mengeluarkan kata-kata kesat dan memukul pelajar sesuka hati.

Hamidah dan Chan Mei (2018) mengatakan kebanyakan guru termasuk ketua panitia masih belum bersedia untuk menerima tugas kepimpinan dan kefahaman mereka mengenainya masih lagi berada ditahap yang rendah. Sebenarnya, menyerahkan sesuatu pekerjaan dan tugas kepada pihak yang tidak bersedia untuk menerimanya akan mempengaruhi pengurusan kerja dan seterusnya mendatangkan tekanan. Hal ini bertepatan dengan dapatan Ooi Chew dan Aziah (2015) yang menyatakan tekanan perasaan dalam pekerjaan banyak mempengaruhi prestasi, komitmen dan kepuasan kerja seseorang guru. Ini membawa maksud, jika ketua panitia tidak bersedia menerima tugas untuk memimpin kerana tidak mempunyai kefahaman mengenainya maka tindakan menyerahkan tugas tersebut akan mempengaruhi pengurusan kerja mereka melalui prestasi dan komitmen yang akan dipamerkan.

Menurut kajian Norashikin et al. (2015) kebanyakan guru di sekolah tidak menyedari peranan mereka sebagai pemimpin dan isu ini masih lagi dianggap baru di Malaysia maka kesannya ialah isu ini kurang mendapat perhatian. Ini membawa

maksud guru-guru hanya menyedari berkenaan kepimpinan apabila diberikan tanggungjawab oleh pentadbir untuk memimpin seperti jawatan ketua panitia. Situasi ini menunjukkan bahawa guru-guru tidak mempunyai motivasi untuk memimpin kerana bebanan kerja akan bertambah dan mendatangkan kesan terhadap pengurusan kerja. Kenyataan ini menyokong dapatan Norashid dan Hamzah (2014) yang mengatakan bebanan kerja yang bertambah akan menimbulkan rasa tidak puas hati dalam kalangan guru dan mendatangkan kerumitan serta keletihan emosi.

Thirnton (2010) menyatakan kebanyakan sekolah mempunyai guru-guru termasuk ketua panitia yang berkemahiran tinggi dalam kepimpinan tetapi penyertaan mereka dalam kepimpinan sekolah adalah sangat rendah. Sebenarnya penyertaan yang rendah dalam kepimpinan sekolah oleh guru-guru berpunca daripada suasana persekitaran sekolah. Hal ini bertepatan dengan kajian Mohamad Taufiq & Aida Hanim (2018) yang mengatakan bahawa guru-guru yang berkhidmat di Sekolah Berprestasi Tinggi (SBT) mempunyai persekitaran yang berbeza dengan sekolah menengah harian biasa kerana mereka tidak hanya mengajar di dalam kelas sebaliknya turut terlibat dalam tugas sampingan yang lain. Ini menunjukkan kualiti pengurusan kerja dalam kalangan guru-guru juga berbeza antara SBT dan sekolah harian biasa.

Kesimpulannya, hasil perbincangan tentang permasalahan kajian ini menunjukkan bahawa isu antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama dan pengurusan kerja masih memerlukan penyelesaian yang efektif. Oleh yang demikian, maka isu berkenaan gaya kepimpinan dan pengurusan kerja yang telah dibincangkan akan dijadikan sebagai kayu ukur untuk mengukur tahap pengurusan kerja yang

diamalkan oleh ketua panitia bidang agama disekolah kajian. Hal ini adalah untuk memastikan sejauh mana isu kepimpinan dan pengurusan kerja ini sudah memberi kesan terhadap sekolah kajian.

1.4 Objektif Kajian

Objektif kajian merupakan satu garis panduan atau matlamat yang ingin di capai sepanjang menjalankan kajian ini. Mohd Majid Konting (1990) menyatakan bahawa objektif kajian merupakan sasaran sebenar kajian dan objektif tersebut mestilah boleh di cerap. Objektif bagi kajian ini telah dibina dengan mengambil kira kaedah analisis data yang akan dijalankan iaitu secara deskriptif dan inferensi. Berikut merupakan objektif kajian yang ingin dicapai dalam kajian ini :

- i. Mengenal pasti gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama.
- ii. Mengenal pasti tahap pengurusan kerja ketua panitia bidang agama.
- iii. Mengenal pasti perbezaan gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama berdasarkan demografi kajian.
- iv. Mengenal pasti hubungan antara gaya kepimpinan ketua Panitia bidang agama dengan pengurusan kerja.

1.5 Persoalan Kajian

Sivachandralingam et al. (2016) menyatakan bahawa persoalan kajian perlu merujuk kepada masalah kajian yang hendak diselesaikan dengan menggunakan laras bahasa penyoalan yang boleh dibahaskan dan bukannya sesuatu yang berbentuk pernyataan. Sebenarnya, masalah kajian yang hendak diselesaikan itu merujuk kepada objektif kajian. Persoalan kajian merupakan satu bentuk penyoalan yang dilontarkan bagi menguji objektif kajian. Tujuannya adalah untuk memastikan objektif kajian ini mempunyai rasional dan logik serta mampu dicerap. Persoalan kajian ini juga dapat memandu kajian ini agar sentiasa berusaha mencari jawapan yang paling tepat dan memuaskan. Berikut merupakan persoalan kajian ini :

i. Apakah gaya kepimpinan yang terdapat dalam kalangan ketua panitia bidang agama.?

ii. Bagaimanakah pengurusan kerja yang diamalkan oleh ketua panitia bidang agama .?

iii. Adakah terdapat perbezaan gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama mengikut demografi kajian?.

iv. Adakah terdapat hubungan antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama dengan pengurusan kerja?.

1.6 Hipotesis Kajian

Hipotesis kajian merupakan telahan awal terhadap hasil kajian yang akan diperoleh. Kebenaran hipotesis kajian ini akan di buktikan melalui analisis inferensi terhadap data-data yang diperoleh. Secara amnya terdapat beberapa jenis hipotesis yang sering digunakan dalam penyelidikan. Walau bagaimana pun, kajian ini hanya menggunakan hipotesis *Nul*. Noraini Idris (2013) menyatakan dalam penulisannya bahawa hipotesis *Nul* merupakan hipotesis statistik yang menyatakan bahawa tidak terdapat kaitan antara pemboleh ubah yang di kaji sehingga diuji secara statistik. Berikut merupakan hipotesis kajian ini :

- H₀₁ Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama terhadap pengurusan kerja berdasarkan jantina.
- H₀₂ Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama terhadap pengurusan kerja berdasarkan kategori sekolah.
- H₀₃ Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama terhadap pengurusan kerja berdasarkan lokasi sekolah.
- H₀₄ Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang terhadap pengurusan kerja berdasarkan umur.
- H₀₅ Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama terhadap pengurusan kerja berdasarkan ikhtisas pendidikan.

- H_{O6} Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama terhadap pengurusan kerja berdasarkan tempoh perkhidmatan.
- H_{O7} Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama terhadap pengurusan kerja berdasarkan gred perkhidmatan.
- H_{O8} Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama terhadap pengurusan kerja berdasarkan jawatan ketua panitia.
- H_{O9} Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama terhadap pengurusan kerja berdasarkan penglibatan persatuan luar sekolah .
- H_{O10} Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama terhadap pengurusan kerja berdasarkan kurikulum persekolahan.
- H_{O11} Tidak terdapat hubungan yang signifikan antara gaya kepimpinan secara berilmu dengan pengurusan kerja dalam kalangan ketua panitia bidang agama.
- H_{O12} Tidak terdapat hubungan yang signifikan antara gaya kepimpinan bersifat warak dengan pengurusan kerja dalam kalangan ketua panitia bidang agama.
- H_{O13} Tidak terdapat hubungan yang signifikan antara gaya kepimpinan berkeupayaan diri dengan pengurusan kerja dalam kalangan ketua panitia bidang agama.
- H_{O14} Tidak terdapat hubungan yang signifikan antara gaya kepimpinan *muaddib* dengan pengurusan kerja dalam kalangan ketua panitia bidang agama.

1.7 Kerangka Teori

Gaya kepimpinan merupakan satu bentuk kemahiran yang perlu ada dalam mengurus sesebuah organisasi. Gaya kepimpinan yang tepat sudah pasti akan mendatangkan rasa puas hati dalam kalangan pekerja dan seterusnya pengurusan pekerjaan itu akan menjadi lebih produktif. Kajian ini telah membawa pemikiran Imam Al-Ghazali untuk dijadikan sebagai teori atau sandaran kajian. Hal ini kerana perbincangan Imam Al-Ghazali di dalam kitabnya *Al-Iqtisad Fil I'tiqad* ada menyentuh berkenaan aspek kepimpinan yang perlu ada pada seorang imam atau pemimpin. Hasil perbincangan tersebut di adaptasi ke dalam bentuk yang baharu iaitu kepimpinan dalam bidang pendidikan melalui gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama.

haruslah dipilih daripada kalangan mereka yang mempunyai ilmu pengetahuan, bersifat warak, berkeupayaan diri dan daripada nasab Quraisy. Walau bagaimana pun nasab *Quraisy* tidak dapat dipadankan atau disesuaikan dalam kajian ini kerana majoriti responden yang terlibat bukan daripada golongan Arab atau *Ajami*. Oleh yang demikian, maka kajian ini telah membuat penelitian terhadap kitab *Ihya Ulumuddin* untuk menggantikan aspek nasab Quraisy tersebut. Hasil penelitian terhadap adab guru dengan murid mendapati Al-Ghazali (2014) cuba memberi isyarat kepimpinan dengan memperlihatkan peranan guru sebagai seorang yang memberi tunjuk ajar berkenaan adab kepada pelajar. Perkara ini dapat dilihat melalui perbincangan dalam bab pelajar dengan guru dan adab guru dengan pelajar.

Berdasarkan penelitian terhadap dua karya Imam Al-Ghazali tersebut maka gaya kepimpinan dalam pengurusan panitia dapat diinterpretasikan ke dalam bahasa yang lebih mudah iaitu berilmu, bersifat warak, berkeupayaan diri dan *muaddib*. Jika disintesis pemikiran Al-Ghazali dari Kitab *Al-Iqtisad Fil I'tiqad* dengan Kitab *Ihya Ulumuddin* maka interpretasi kepimpinan berilmu dapat difahami melalui adab guru sebagai ketua untuk berusaha meringkaskan arahan. Manakala interpretasi kepimpinan bersifat warak dapat difahami melalui adab untuk memiliki perasaan kasih sayang terhadap ahli dengan selalu memberikan nasihat kepada ahli. Interpretasi kepimpinan berkeupayaan diri dapat difahami melalui perbincangan dalam bab latihan jiwa untuk memelihara sahsiah dan kepimpinan *muaddib* pula dapat difahami melalui peranan guru memastikan pelajar mematuhi adab dan disiplin ilmu semasa proses belajar.

Kajian ini telah membuat adaptasi pemikiran tentang kepimpinan menurut Imam Al-Ghazali ke dalam nafas yang baharu iaitu kepimpinan dalam panitia dengan menjadikan interpretasi kepimpinan berilmu, bersifat warak, berkeupayaan diri dan *muaddib* sebagai sandaran atau teori kajian. Interpretasi kepimpinan menurut Imam Al-Ghazali ini sesuai digunakan dalam kajian ini kerana fungsi guru sebagai pemimpin tidak hanya terhad ketika di dalam kelas bahkan kepimpinan guru ini juga turut berfungsi ketika di luar kelas seperti menguruskan sebuah panitia atau kokurikulum. Kenyataan ini disokong oleh Norashid dan Hamzah (2014) yang mengatakan tugas guru sekarang tidak terhad hanya dengan mengajar tetapi turut terlibat dalam pelaksanaan kokurikulum di sekolah.

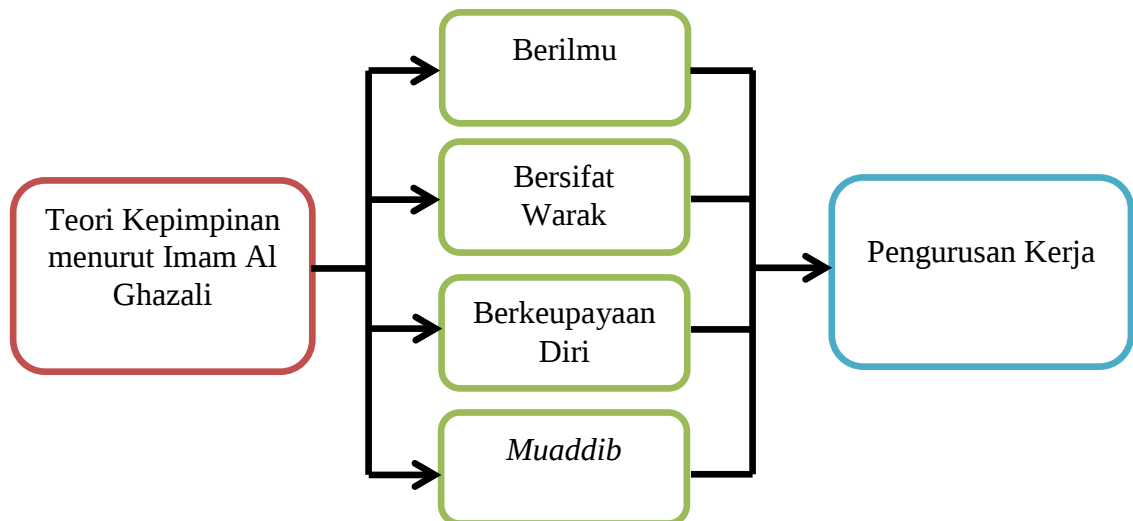

Melihat gaya kepimpinan pengurusan pendidikan yang ada pada ketua panitia bidang agama merupakan perkara yang mustahak. Hal ini kerana menurut Imam Al-Ghazali (2018) agama dan imam merupakan kembar dan analoginya ialah agama merupakan asas manakala kepimpinan pula penjaganya. Kenyataan ini merupakan rumusan Imam Al-Ghazali berkenaan urusan dunia dan urusan agama yang memerlukan imam untuk mencapai matlamatnya. Pemikiran Al-Ghazali tentang kepimpinan yang terdapat di dalam kitab *I'qtisad fil I'tiqad* adalah lebih dominan untuk kajian ini berbanding *Ihya' Ulumuddin*. Hal ini kerana kitab *I'qtisad fil I'tiqad* menfokuskan perbincangan tentang kepimpinan dalam satu bab khusus manakala di dalam kitab *Ihya Ulumuddin* perbincangan tentang kepimpinan hanya melalui tafsiran daripada peranan guru dalam mendidik pelajar.

Ghazali ialah beliau membincangkan secara khusus berkenaan kepimpinan di dalam kitab *I'qtisad fil I'tiqad* kerana beliau beranggapan kepimpinan dengan agama merupakan sesuatu yang tidak boleh dipisahkan. Penggunaan pemikiran Al-Ghazali tentang kepimpinan mempunyai rasional untuk kajian ini kerana kajian ini adalah untuk melihat gaya kepimpinan dalam kalangan ketua panitia bidang agama. Melihat pada latar belakang pekerjaan ketua panitia bidang agama yang masih berada dalam skop pengurusan pendidikan maka kajian ini juga membuat rujukan pada kitab *Ihya Ulumuddin* kerana perbincangannya dapat dipadankan dengan bidang pendidikan. Lakaran kerangka teori bagi kajian ini sebagaimana rajah 1.1.

Rajah 1.1. Kerangka Teori Imam Al-Ghazali tentang kepimpinan yang perlu ada pada seseorang pemimpin (Adaptasi dari Kitab Al-Iqtisad Fil I'tiqad (2018) dan Ihya' Ulumuddin Imam Al-Ghazali (2014))

1.8 Kerangka Konseptual

Kerangka konseptual merupakan satu subtajuk yang akan membincangkan berkenaan gambaran perjalanan kajian secara keseluruhan. Perbincangan bagi kajian ini dimulai dengan mengenal pasti dua pemboleh ubah utama bagi kajian ini iaitu pemboleh ubah bersandar dan pemboleh ubah tidak bersandar. Berdasarkan adaptasi daripada teori kepimpinan Islam, maka pengkaji telah menjadikan item-item kepimpinan sebagai mana yang telah disebutkan oleh Al-Ghazali sebagai pemboleh ubah kajian. Hasil penelitian tersebut telah menjadikan item berilmu, bersifat warak, berkeupayaan diri dan *muaddib* sebagai pemboleh ubah bersandar dan pengurusan kerja sebagai pemboleh ubah tidak bersandar. Pengujian terhadap pemboleh ubah kepimpinan ini sangat penting kerana hanya pemimpin yang cekap sahaja mampu menguruskan sesebuah organisasi dengan berkesan. (Rosalena & Mohd Izham, 2015)

Penelitian dan perbincangan tentang pemboleh ubah bersandar tersebut telah diperincikan lagi dengan mengeluarkan item-item yang akan di jadikan kayu ukur bagi kajian ini. Pengukuran bagi pemboleh ubah gaya kepimpinan berilmu melalui item pendengaran, penglihatan dan hati manakala pemboleh ubah gaya kepimpinan bersifat warak pula melalui item pengetahuan tentang perkara halal, pengetahuan tentang perkara haram dan pengetahuan tentang perkara syubhah. Pengukuran gaya kepimpinan berkeupayaan diri pula dilakukan dengan menggunakan item *takhalli*, *tahalli* dan *tajalli* manakala gaya kepimpinan *muaddib* pula melalui item potensi jasadi, potensi akli dan potensi rohani. Kesemua item-item yang dinyatakan menjadi pemboleh ubah bersandar dan pemboleh ubah ini boleh di pengaruhi dengan pemboleh ubah yang lain (Umi Kalsom, 2014)

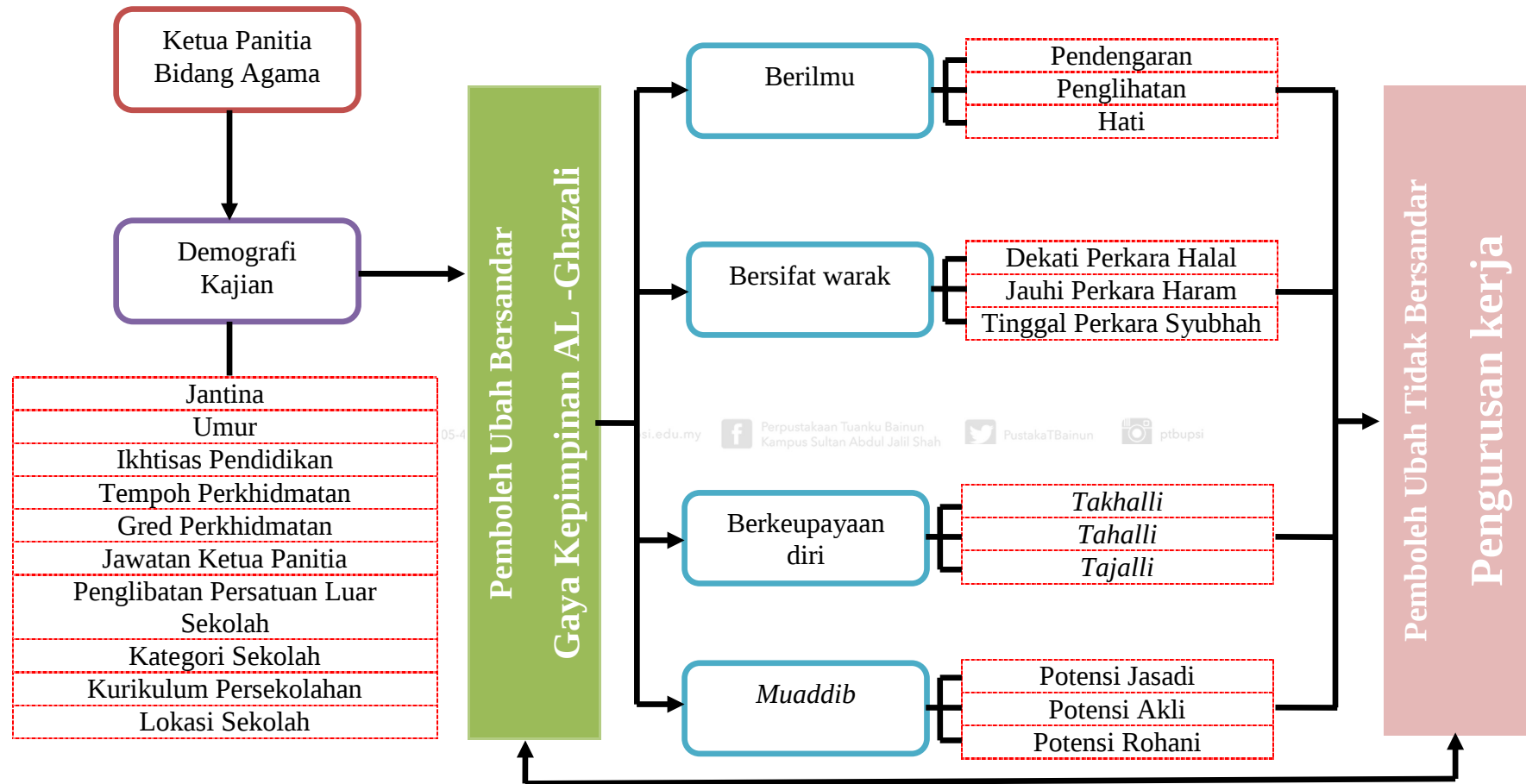
dengan mencari perbezaan antara pemboleh ubah demografi kajian dengan pemboleh ubah bersandar iaitu gaya kepimpinan ketua panitia bidang agama. Pemboleh ubah yang terlibat dalam penganalisan data demografi kajian seperti jantina, umur, ikhtisas pendidikan, tempoh perkhidmatan, gred perkhidmatan, jawatan ketua panitia, penglibatan persatuan luar sekolah, kategori sekolah, kurikulum persekolahan dan lokasi sekolah. Kepimpinan dan pengurusan merupakan elemen yang saling berkait rapat. Oleh yang demikian, bagi menentukan tahap hubungan antara pemboleh ubah bersandar dan pemboleh ubah tidak bersandar ujian korelasi perlu dilakukan. Penganalisan data untuk mencari perbezaan dan hubungan antara pemboleh ubah termasuk dalam kategori analisis inferensi. Kelebihan analisis inferensi adalah kerana hasil analisis bagi sampel dapat di generalisasikan untuk semua populasi kajian ini (Yeri Sutapo & Achmad Slamet, 2017).

Secara ringkasnya, kepimpinan dalam Islam sangat menitik beratkan tentang karisma dan kredibiliti seseorang pemimpin. Hal ini jelas apabila Islam meletakkan kriteria berilmu, bersifat warak, berkeupayaan diri dan *muaddib* sebagai aspek yang perlu ada dalam kepimpinan. Pemimpin yang mempunyai rasa takut kepada Allah SWT merupakan pemimpin yang akan menjalankan amanah dengan penuh rasa penghambaan. Oleh yang demikian, kajian yang dijalankan ini adalah untuk melihat sejauh mana aplikasi gaya kepimpinan mengikut pandangan Islam yang diamalkan dalam pengurusan kerja ketua panitia bidang agama di sekolah-sekolah agama negeri Terengganu. Rajah 1.2 menjelaskan kerangka konseptual secara grafik.

Rajah 1.2. Kerangka Konseptual Kajian Gaya Kepimpinan Ketua Panitia Bidang Agama Terhadap Pengurusan Kerja (Adaptasi dari kerangka teori Imam Al-Ghazali)

1.9 Kepentingan Kajian

Kepentingan kajian secara ringkasnya membawa maksud manfaat yang akan diperolehi oleh pihak-pihak tertentu setelah hasil kajian ini diperolehi. Menurut Sivachandralingam et al. (2016) kepentingan kajian boleh dilihat dari dua sudut iaitu secara akademik dengan melihat sejauh manakah tajuk kajian yang dipilih mengisi kekosongan dalam bidang kajian dan kepentingan kepada negara pula dapat dilihat dengan merujuk kepada kajian-kajian kontemporari. Berikut merupakan pihak yang akan mendapat manfaat daripada kajian ini yang dijalankan ini.

- i. Ketua panitia bidang agama dapat mengetahui gaya kepimpinan yang manakah paling mendatangkan kesan terhadap pengurusan kerja.
- ii. Pihak sekolah boleh merangka pelan jangka masa panjang dan jangka masa pendek untuk meningkatkan kualiti pengurusan kerja ketua panitia bidang agama melalui gaya kepimpinan yang diamalkan.
- iii. Pejabat Pendidikan Daerah (PPD) bagi setiap daerah dan Jabatan Pendidikan Negeri Terengganu (JPNT) dan dapat mengetahui gaya kepimpinan dan prestasi pengurusan kerja terkini bagi ketua panitia ketua bidang agama di SMKA.
- iv. Jabatan Hal Ehwal Agama Terengganu (JHEAT) dan Yayasan Terengganu (YT) dapat mengetahui gaya kepimpinan dan prestasi pengurusan kerja terkini bagi ketua panitia ketua bidang agama di Sekolah Menengah Agama Negeri (SMAN) dan Sekolah Menengah Imtiaz yang berstatus SABK.
- v. Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) boleh menggunakan data yang di peroleh untuk dijadikan kayu ukur terkini bagi gaya kepimpinan ketua panitia

bidang agama yang dominan dan tahap pengurusan kerja yang paling efektif di sekolah-sekolah menengah agama di negeri Terengganu.

1.10 Definisi Operasi Kajian

Definisi operasi kajian merupakan satu subtajuk yang akan membincangkan berkenaan maksud bagi tajuk kajian yang dijalankan. Perbincangan tentang definisi ini dilakukan dengan merujuk pada perkataan-perkataan yang menjadi pemboleh ubah dalam kajian ini atau perkataan-perkataan yang mempunyai perkaitan dengannya. Definisi terhadap perkataan-perkataan tersebut diberikan keutamaan kerana pemboleh ubah tersebut diukur dan dicerap dalam kajian ini.

1.10.1 Gaya Kepimpinan

Suppiah Nachiappan et al. (2012) menyatakan bahawa gaya membawa maksud stail atau cara. Mohtar Abas (2005) pula mengatakan kepelbagaian fungsi kepimpinan yang dijalankan oleh pemimpin akan membawa kepada kecemerlangan, keberkesanan dan kecekapan organisasi. Menurut AL. Ramaiah (1992) kepimpinan ialah kuasa yang menentukan kewujudan sesebuah institusi dan ia juga merupakan kuasa untuk mengarah sumber-sumber sesebuah organisasi ke arah pencapaian matlamat dan kewujudan piawai organisasi.

Yahya Don (2005) mengatakan bahawa kepimpinan guru pula lebih kepada menerapkan visi dan misi sekolah, mengurus bilik darjah, mengurus kurikulum dan ko-kurikulum, mengurus sukan dan permainan, mengurus hal ehwal murid, perkhidmatan kaunseling dan sebagainya. Yahya Don et al. (2006) menjelaskan bahawa wawasan pendidikan negara tidak akan berjaya sekiranya kepimpinan pendidikan hari ini tidak menghayati dan mengamalkan etika kerja.

Menurut Zaidatol & Soaib (2011) pemimpin yang berorientasi profesional akan mengguna pakai orientasi kepimpinan yang lebih fleksibel iaitu kurang berpusat dan berbentuk rasmi. Zaidatol & Foo Say (2003) pula menyatakan kepimpinan boleh didefinisikan sebagai satu proses interaksi sosial antara pemimpin dan kakitangan atau dalam bahasa mudahnya pemimpin akan mempengaruhi kakitangan untuk mencapai matlamat organisasi. Gaya kepimpinan yang dimaksudkan dalam kajian ini merujuk kepada cara yang digunakan untuk menguruskan panitia bidang agama seperti berilmu, bersifat warak, berkeupayaan diri dan *muaddib*.

1.10.2 Pengurusan Kerja

Pengurusan kerja merupakan satu proses untuk menyusun atur sesuatu pekerja agar menjadi lebih teratur dan sistematik. Mewujudkan satu sistem pekerjaan yang efisien ini sebenarnya memerlukan sebuah organisasi dan ketua yang mentadbir urus segala urusan tersebut. Hal ini selari dengan kenyataan Wan Azmi (1994) yang mengatakan

pengurusan merupakan satu elemen yang berkait rapat dengan organisasi dan orang yang mentadbirnya seperti pengarah.

Sebenarnya kewujudan pengarah dalam sesebuah organisasi dapat membantu kelancaran operasi kerja melalui strategi dan arahan yang dikeluarkan dan membantu pelaksanaan kerja yang lebih kompeten oleh pekerja atau orang bawahan. Menurut Ahmad Atory (1991) pengurusan merujuk kepada aktiviti yang diwujudkan untuk mengarah kerja-kerja atau tugas yang telah diberikan. Ini membawa maksud seseorang ketua seperti pengarah dalam sesebuah organisasi mempunyai autoriti mengeluarkan arahan yang perlu dipatuhi oleh semua pekerja.

Berdasarkan konteks kajian ini, definisi pengurusan kerja yang digunakan adalah merujuk pada keupayaan ketua panitia bidang agama dalam menguruskan sesebuah panitia. Pengurusan kerja ketua panitia bidang agama ini dilihat pada cara ketua panitia tersebut untuk menguruskan kerja-kerja panitia seperti menguruskan bebanan tugas, emosi, persekitaran kerja dan personaliti pekerja. Hal ini kerana kesemua elemen tersebut perlu diuruskan secara sistematik dan teratur agar kualiti pekerjaan menjadi lebih produktif dan efektif.

1.11 Batasan Kajian

Batasan kajian merupakan satu had yang diwujudkan agar kajian ini sentiasa berada dalam skop perbincangan. Noraini Idris (2013) menjelaskan bahawa skop kajian memerihalkan apa yang ingin dikaji manakala batasan kajian pula memerihalkan

secara eksplisit tentang perkara-perkara yang tidak di pertimbangkan dalam kajian yang berkaitan. Kajian ini telah menjadikan sekolah-sekolah menengah agama di negeri Terengganu sebagai skop kajian. Batasan kajian ini hanya melibatkan kategori Sekolah Menengah Kebangsaan Agama (SMKA) dan Sekolah Agama Bantuan Kerajaan (SABK) dan tidak melibatkan sekolah-sekolah aliran lain seperti SMK, SMT/V, SM (Sains) dan SJK(C).

Batasan kajian terbahagi kepada beberapa bahagian iaitu batasan daripada segi waktu kajian, lokasi kajian dan populasi kajian. Batasan waktu kajian ini adalah selama enam bulan manakala populasi kajian pula hanya melibatkan ketua panitia bidang agama di sekolah-sekolah kajian. Batasan bagi lokasi kajian ini telah menyasarkan sebanyak dua puluh satu buah Sekolah Menengah Agama yang berada di Negeri Terengganu. Berikut merupakan senarai sekolah tersebut mengikut kategori:

Jadual 1.1

Senarai Sekolah Menengah Agama Di Negeri Terengganu

BIL	KOD SEKOLAH	KATEGORI	NAMA SEKOLAH
1.	TFT0001	SABK	SM Imtiaz Yayasan Terengganu Besut
2.	TFT5001	SABK	SM Imtiaz Yayasan Terengganu Kuala Berang
3.	TFT3004	SABK	SM Imtiaz Yayasan Terengganu Kuala Terengganu
4.	TFT1002	SABK	SM Imtiaz Yayasan Terengganu Dungun
5.	TFT2002	SABK	SM Imtiaz Yayasan Terengganu Kemaman
6.	TFT3002	SABK	SMA (Atas) Sultan Zainal Abidin
7.	TFT0002	SABK	SMA Ittifakiah
8.	TFT3001	SABK	SMA Khairiah
9.	TFT0003	SABK	SMA Maarif
10.	TFT5002	SABK	SMA Mahmudiah
11.	TFT4001	SABK	SMA Marang
12.	TFT6001	SABK	SMA Setiu
13.	TFT1001	SABK	SMA Sultan Ismail
14.	TFT3003	SABK	SMA Sultan Zainal Abidin Ladang
15.	TFT2001	SABK	SMA Al Falah
16.	TRA7001	SMKA	SMKA Dato' Haji Abbas
17.	TRA4016	SMKA	SMKA Durian Guling

(bersambung)

Jadual 1.1 (sambungan)

BIL	KOD SEKOLAH	KATEGORI	NAMA SEKOLAH
18.	TRA1001	SMKA	SMKA Kuala Abang
19.	TRA0001	SMKA	SMKA Nurul Ittifaq
20.	TRA3002	SMKA	SMKA Sheikh Abdul Malik
21.	TRA0002	SMKA	SMKA Wataniah

1.12 Rumusan

Ketua panitia bidang agama merupakan tunjang bagi pengurusan mata pelajaran agama di setiap sekolah. Kompetensi pengurusan yang dimiliki oleh seseorang ketua panitia bidang agama bergantung pada gaya kepimpinan yang diamalkan semasa menguruskan sesebuah panitia agama tersebut. Berdasarkan pernyataan masalah yang dinyatakan, kebanyakan isu secara umumnya melibatkan masalah kepimpinan dan pengurusan kerja guru. Masalah ini meliputi masalah kepimpinan seperti kurangnya kesedaran mengenai kepentingan kepimpinan dan masalah-masalah pengurusan kerja seperti bebanan kerja, masalah emosi, masalah persekitaran kerja dan masalah personaliti.

Oleh yang demikian, generalisasi awal yang boleh dilakukan ialah ketua panitia pendidikan agama juga mungkin berhadapan dengan masalah yang sama kerana jawatan ketua panitia yang disandang tidak menggugurkan tugas hakiki seorang guru sebagaimana guru-guru yang lain. Secara logiknya, jika guru-guru yang hanya menjalankan tugas mengajar sahaja sudah mempunyai masalah dalam kepimpinan dan pengurusan kerja maka ketua panitia merupakan sosok individu yang turut menerima masalah yang sama dengan kadar dua kali lipat. Hal ini kerana, tugas

seorang ketua panitia tidak hanya mengajar sebaliknya turut menjalankan fungsi-fungsi pengurusan di sekolah.

